

מי ישמור על בריכות החורף?

שמירת טבע קהילתית -
מודל ברוח התקופה...

החברה להגנת הטבע
שומרים. מחנכים. אוהבים

שרה אוחיון, רכזת פרויקט שימור בריכות החורף
החברה להגנת הטבע

מהי בריכת חורף?

בריכת חורף (vernal pool)

היא מקווה מים

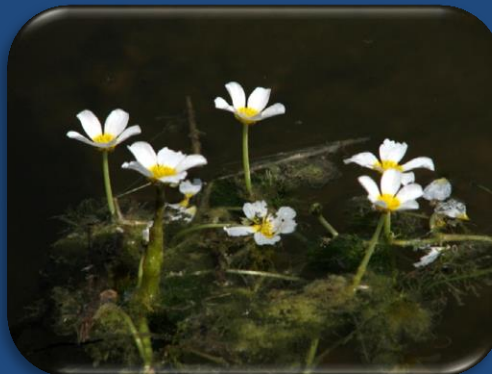
זמני

טבעי

לבריכות החורף מחזור
עונתי קבוע: הן
מתמלאות במים
בתקופת החורף,
משגשגות בתקופת
האביב ומתייבשות
בעונת הקיץ.

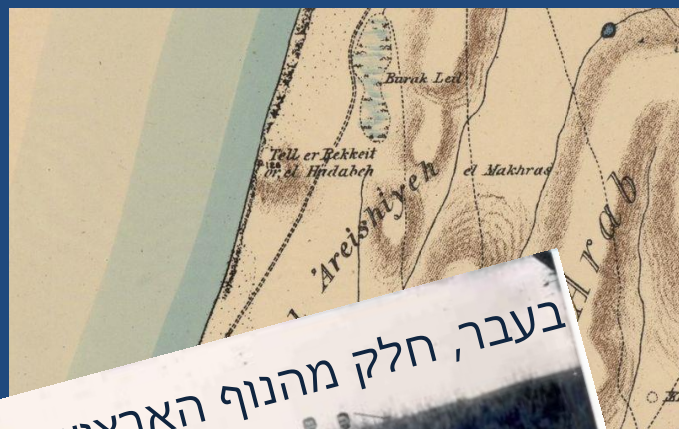
“Hot spots” בריכות חורף הן
בתי גידול בעלי מגוון ביולוגי גבוה
ומספר רב של מינים הנמצאים בסכנת
הכחדה

מדוע זקוקות בריכות החורף להגנה?

מאז ראשית ההתיישבות היהודית בעידן המודרני, הצטמצם בצורה ניכרת מספרן של בריכות החורף בישראל.

הפגיעה הקשה ביותר בהן הייתה במישור החוף, שם נותרו כיום רק ברכות בודדות.

מדוע זקוקות בריכות החורף להגנה?

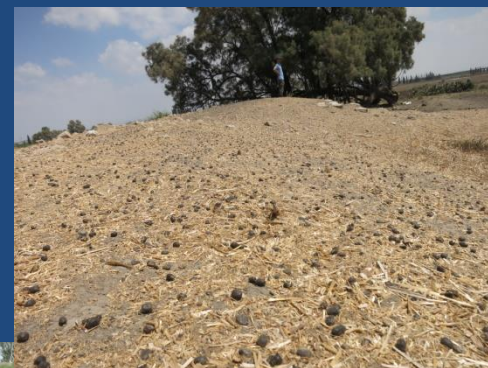
מלבד הרס ישיר כתוצאה מפעולות פיתוח, נפגעות בריכות החורף גם מזיהומים, שינויים במשטר הזרימה באגן הניקוז, ומינים פולשים של דגים, סרטנים וצמחייה.

דגי גמבוזיה
בברכת הרושרשי

אמברוסיה מכונסת
בברכת רופין

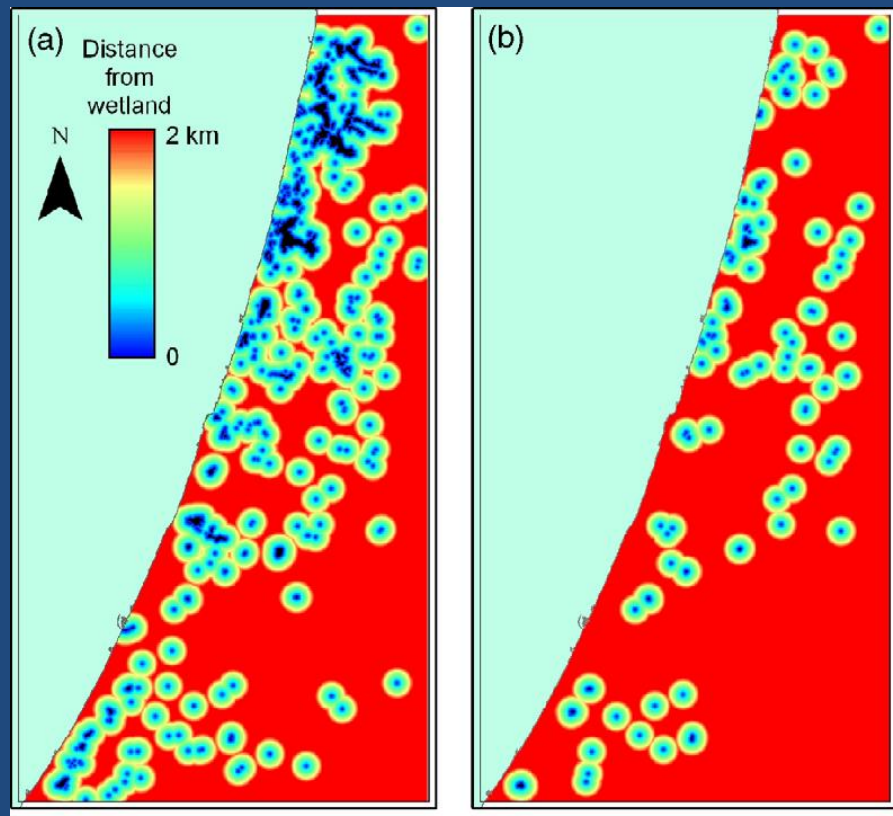

עומס אורגני
בברכת זמורות
ובאחו בנימינה

בריכות החורף הן בית גידול בסכנת הכחדה!

פחות מ-20% מהבריכות המקוריות שרדו את העשורים האחרונים. למרות האיומים הרבים על בית גידול ייחודי זה, רק חלק קטן מבריכות החורף בישראל מוגן כשמורת טבע.

מפת בריכות
החורף לפני כ-150
שנה

מפת בריכות
החורף כיום

פרויקט שימור בריכות החורף של החברה להגנת הטבע

שימור בריכות החורף בעזרת קהילות מקומיות

בריכת החורף
והקהילה ביקום

איך עושים את זה?

מאתרים בריכות

ע"י סקרים קיימים, עריכת סקרים חדשים, מידע מרט"ג, אנשי אקדמיה והציבור הרחב.

מגדירים את האיומים על הבריכה

תוכניות פיתוח, ייעודי קרקע, משטר מים בבריכה, מגוון ביולוגי, מינים פולשים וכו'

מזהים דרכי פעולה ושותפים פוטנציאליים

איתור גורם "מאמץ", יצירת קשר עם בעלי הקרקע ועם מקבלי החלטות ברמה מקומית.

מכינים תוכנית עבודה לכל בריכה

היבט חינוכי והיבט ממשקי-אקולוגי, תאום מול רט"ג.

הפעילות הקהילתית

אירוע ציבורי רב משתתפים

פעילות עם מסגרות חינוך פורמליות ובלתי פורמאליות

פעולות ממשק לשיפור מצב הבריכה

חוקרים את החי והצומח הייחודי שבבריכות החורף

עקירת מינים פולשים, ניקיון, הוספת מחסות, שילוט

פעילויות חינוך וקהילה

דמיירה חדרה

יקום

משרד הרישוי

פרדס חנה

מחסני הרכבת חדרה

ראש העין

קהילות למען הבריכות

- שינוי התפיסה הציבורית: ממטרד לחצר קדמית!
- פרסום הפעילות בתקשורת המקומית ובפורומים חברתיים.
- חדרה: מכתבים למהנדס העיר בבקשה לשמור על בריכות החורף המקומיות.
- פרדס חנה: הצגת חשיבות בריכות החורף בפני הועדה לאיכות הסביבה במועצה ע"י תלמידי ביה"ס מעיינות.

ממשק מול מקבלי החלטות וקובעי מדיניות

- עבודה מול רשויות מקומיות ועיריות להכיר בבריכת החורף כמשאב טבע מקומי.
- עבודה מול רשויות ניקוז, קק"ל ומועצות אזוריות.
- גיוס משאבים מוניציפליים לצורך פעולות ממשק "כבודות": גיזום, פינוי פסולת, עקירת מינים פולשים וביצוע עבודות עפר לשיפור זרימת נגר לבריכה.
- פעילות עם יישובים חקלאיים לשימור בריכות חורף בשטחי חקלאות.

צוות מטעם אגף שפ"ע
בעיריית ת"א מטפל
במינים פולשים במתחם
משרד הרישוי, אתמול

תוצאות בשטח

החברה להגנת הטבע
שומרים. מחנכים. אוהבים

חבצלת השרון

איומים: התייבשות מהירה של הבריכה, עומס חומר אורגני

ראשני אילניות מיובשים

הבריכה יבשה

בריכת חבצלת מרץ 2012

תריסנים מיובשים

הררי צואת סוסים בשטח הבריכה

שיתוף פעולה עם עמותת "מקום טוב לחיות" ורן יונגר תושב חבצלת

עבודות העמקה ושיפור הניקוז לבריכה

צמחיה מקומית

יתד לסימון כיוון ציר ניקוז (גובה ומיקום)

ערימת חומר אורגני מחישוף לצורך פיזורו בחזרה בדפנות

ערימת אדמה מעומק החפירה

סוללת-מסתור של נקודת התצפית

תחתית חפירה

חבצלת השרון

שיתוף פעולה עם עמותת "מקום טוב לחיות" ורן יונגר תושב חבצלת

ילדים

אנפית בקר

זימרגל

ריבוי סרטנים ייחודיים
לבריכות חורף בעונת
הגשמים שלאחר העמקה

תריסון קשקש

קרפדה ירוקה

נוה רותם, פרדס חנה

איומים: מילוי הבריכה בפסולת, כניסת רכבים לשטח ההצפה
פעילות משותפת עם המועצה
המקומית פרדס חנה-כרכור

גידור שטח ההצפה של הבריכה

עבודות עירום ופינוי פסולת

הקמת פינת ישיבה ושילוט

מגדל צדק, ראש העין

איומים: התייבשות מהירה, זיהומים, כניסה לא מבוקרת לשטח ההצפה

בריכת מגדל צדק

מבצר מגדל צדק

כביש זורם ביניהם....

פרט של "תריסן מגושם",
מין בסכנת הכחדה, שנמצא
מיובש בבריכת ראש העין,

מגדל צדק, ראש העין

שיתוף פעולה עם אגף שפ"ע בעיריית ראש העין, רט"ג וביה"ס רמב"ם
ובסיוע קרן של"י

חפירת תעלה לשיפור זרימת
מי נגר לבריכה

ניקיון וסימון גבול הבריכה באבנים

מתחם משרד הרישוי, ת"א-חולון

איומים: כניסת רכבים לשטח הבריכות והשלכת פסולת, נגר מועט לבריכת המחפורת, מינים פולשים פעילות משותפת עם אגף שפ"ע בעריית ת"א

ניקיון שביל גישת
הולכי רגל

פתיחת תעלת ניקוז לבריכת המחפורת

פינוי פסולת משטח בריכת הבסיס

חסימת גישת כלי רכב
לשטחי הבריכות

אתגרים עיקריים בשימור בריכות החורף בישראל

מענה תכנוני כולל לממשק בין
שטחים טבעיים וחקלאות

בריכת החורף שילר

תודה רבה על ההקשבה!

אנשים!
הורים, ילדים,
סבתות ונכדים..

אז מי ישמור
עלינו??

החברה להגנת הטבע
שומרים. מחנכים. אוהבים

שורשים לסביבה ירוקה

קרן לעידוד פעילות ציבורית לשיפור איכות הסביבה

ת.ד. 4132 ירושלים 91042

B E R K A C H A

SWIMMER
FAMILY FOUNDATION

Enabling good people to do good things